

Inventarisatie beschermde natuurwaarden Kleiput Spaubeek 2013

Inventarisatie beschermde natuurwaarden Kleiput Spaubeek 2013

Status: definitief, 9 september 2013

In opdracht van:

heusschen copier
de vierde dimensie in landschapsarchitectuur + stedenbouw
Rijksweg 12 ■ 6271 AE Gulpen ■ t 043-4583437 ■ f 043-4583647 ■ e hc@hclt.nl ■ www.hclt.nl

Contactpersoon: dhr. M. Lackmann

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

Ing. R.A.J. Pahlplatz

Projectnummer: 13-017

Foto omslag: Zicht op plangebied

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 INLEIDING	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Beschrijving onderzoeksgebied.....	7
1.3 Voorgenomen ontwikkeling	8
1.4 Opzet van de notitie	10
HOOFDSTUK 2 AANPAK	11
2.1 Periode van inventarisatie.....	11
2.2 Uitvoering inventarisatie.....	11
HOOFDSTUK 3 RESULTATEN EN ANALYSE	13
3.1 Resultaten	13
3.2 Analyse	16
HOOFDSTUK 4 MITIGERENDE MAATREGELEN	19
4.1 Mitigerende maatregelen voor Das	19
4.2 Mitigerende maatregelen voor vleermuizen	19
4.3 Mitigerende maatregelen overige soorten.....	20
HOOFDSTUK 5 LITERATUUR EN WEBSITES	21
Bijlage 1 Achtergrondinformatie Das	
Bijlage 2 Achtergrondinformatie flora- en faunawet	

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In 2012 is een quickscan flora en fauna uitgevoerd naar aanleiding van het voornemen om vier woningen te realiseren op het terrein van de voormalige steenfabriek in Spaubeek. In deze quickscan werd vastgesteld dat beschermde natuurwaarden in het plangebied aanwezig zijn waarmee in de planvorming en uitvoering rekening gehouden moet worden. De conclusies uit de quickscan ten aanzien van beschermde natuurwaarden zijn in tabel 1 weergegeven.

Tabel 1: Vervolgstappen in geval van aanwezigheid beschermde flora en fauna.

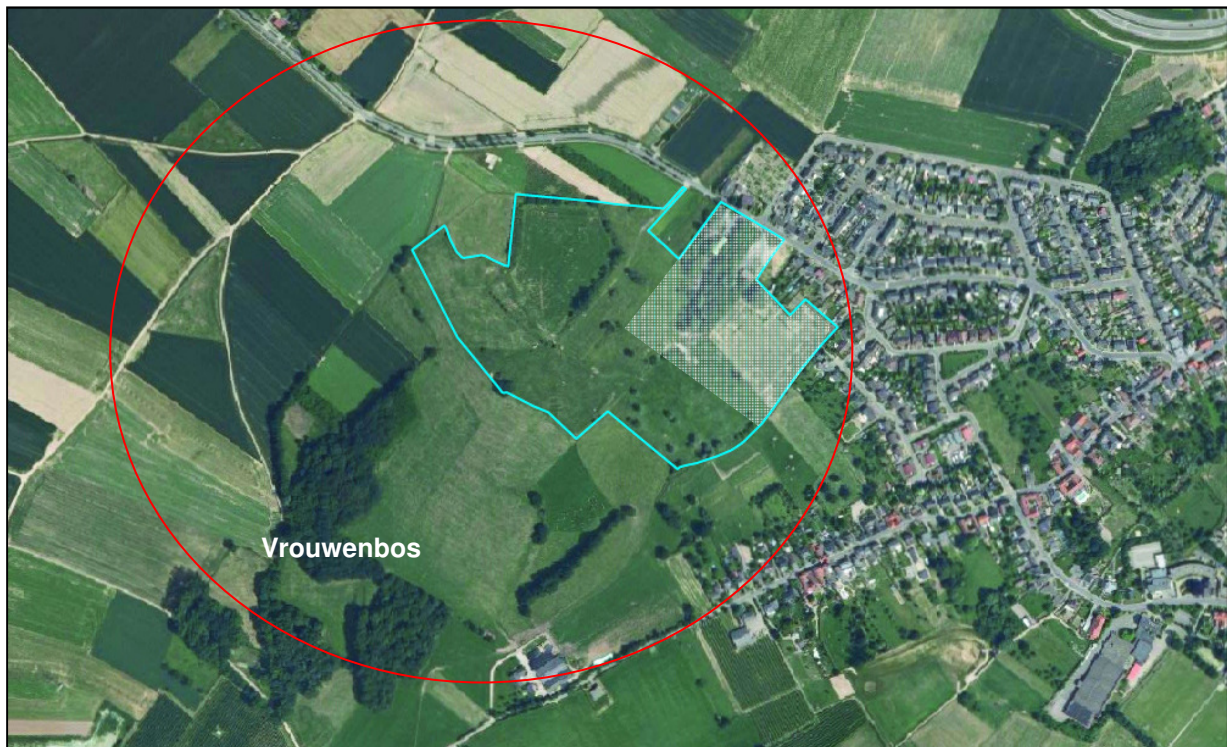
Soortgroep	Soorten	Vervolgstap/maatregel
Zoogdieren	Das	Ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Voorafgaand dient de functie van het plangebied en omgeving voor deze soort onderzocht te worden.
Zoogdieren	Vleermuizen	De functies van het plangebied voor vleermuizen is onbekend en het verdient aanbeveling deze nader te onderzoeken. Potentiële vaste verblijfplaatsen zijn aanwezig in de te slopen opstal. Indien verblijfplaatsen aanwezig zijn dient een ontheffing te worden aangevraagd op grond van de Flora- en faunawet en dienen mitigerende maatregelen genomen te worden.
Broedvogels	Buizerd en Steenuil	Nader onderzoek naar de betekenis van het plangebied voor deze soorten is aangewezen. Mogelijk dient voor deze soorten een compensatie/mitigatie uitgevoerd te worden.

In het voorjaar van 2013 is een inventarisatie uitgevoerd om de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden beter in beeld te krijgen. Het onderzoek is toegespitst op het voorkomen van Das, vleermuizen, Buizerd en Steenuil in het plangebied.

1.2 Beschrijving onderzoeksgebied

Het plangebied ligt aan de zuidzijde van de Looiwinkelstraat aan de westzijde van de Spaubeek. Het wordt aan drie zijden omringd door landbouwgronden. In de noordoosthoek heeft het plangebied aansluiting op de bebouwde kom van Spaubeek (zie figuur 1). Het onderzoeksgebied is ruimer gekozen om de betekenis van het het plangebied voor de omgeving in beeld te kunnen brengen.

In het verleden was een groot gedeelte van het plangebied onderdeel van het bedrijfsterrein van steenfabriek 'De Rènkaove'. In de noordwesthoek van het gebied is de voormalige kleiput nog herkenbaar als een U-vormige laagte. Hier en daar zijn nog overblijfselen van de voormalige steenfabriek aanwezig waaronder een voormalige opslagloods en een voormalige kolenopslag/stalling. Binnen het plangebied zijn behalve rond de kleiput nog meer hoogteverschillen aanwezig door de aanwezigheid van graften en doordat de hoogte oploopt richting het zuidwesten, waar hellingbos 'Vrouwenbosch' ligt. Richting de kern van Spaubeek (oost) loopt het terrein af. Er zijn verschillende lijnvormige groene elementen aanwezig en er is een klein bosje in de omgeving van de nog bestaande opstallen. Hier is ook nog enige verharding van de ondergrond aanwezig. In de meest oostelijke hoek van het plangebied is een graanakker aanwezig, de rest van de agrarische gronden binnen het plangebied bestaat uit graslanden waarop runderen en paarden lopen.

Figuur 1: Ligging onderzoeksgebied binnen de rode cirkel. Het plangebied van de initiatiefnemers aan de Looiwinkelstraat te Spaubeek (Heusschen*Copier) is met een blauwe lijn aangegeven, de arcering binnen deze blauwe lijn geeft globaal de ligging van de vier kavels aan (zie ook verbeelding figuur 2).

1.3 Voorgenomen ontwikkeling

Bij het opstellen van de quickscan in 2012 was nog geen verbeelding van het plan beschikbaar. Op basis van de informatie die in 2012 beschikbaar was, is ervan uitgegaan dat een veel groter deel van het plangebied van het functioneel leefgebied voor de genoemde beschermde soorten zou worden onttrokken. Inmiddels is een verbeelding beschikbaar (zie figuur 2). Hieruit blijkt dat niet het gehele gebied als bouwlocatie in gebruik wordt genomen, maar dat nieuwbouw (8 woningen) enkel plaatsvindt tegen de westelijke dorpsrand van Spaubeek. Een groot deel van het onderzoeksgebied/plangebied blijft onbebouwd en krijgt een groen en open karakter.

Figuur 2: Verbeelding inrichting westelijke dorpsrand (Heussche*Copier, 2012).

Figuur 3, 4 en 5 geven een impressie van de situatie waar de bebouwing gepland is.

Figuur 3 - 5: Locaties geplande bebouwing (achtereenvolgens: verruigde verharding, verhardingen en loods, agrarisch gebied tegen dorpsrand).

1.4 Opzet van de notitie

In hoofdstuk 2 wordt de aanpak besproken van de inventarisatie en in hoofdstuk 3 de resultaten. In hoofdstuk 4 komen de mitigerende maatregelen aan de orde.

HOOFDSSTUK 2 AANPAK

2.1 Periode van inventarisatie

De inventarisatie is vanwege het tijdstip van opdrachtverlening en de gewenste oplevering van het inventarisatierapport pas laat in het seizoen uitgevoerd en in een kort tijdsbestek. Om een beeld te krijgen van de betekenis van het onderzoeksgebied zijn in de periode juni-augustus drie veldbezoeken gebracht. Alle veldbezoeken werden gebracht met rustig, helder weer.

Tabel 1: Overzicht veldbezoeken

Datum veldbezoek	Aantal personen	Tijdsbesteding	Type bezoek
14 juni	2	09:00-13:00	Dagbezoek, gehele onderzoeksgebied
2 juli	1	21.20-23.30	Avondbezoek, opslagloods en bosje
5 augustus	1	04.50-06.10	Nacht/ochtendbezoek , opslagloods en bosje

2.2 Uitvoering inventarisatie

Het onderzoek is op de volgende wijze uitgevoerd:

Buizerd en Steenuil

De periode waarin geïnventariseerd kon worden was niet optimaal voor het karteren van Buizerd en Steenuil. Voor beide soorten geldt dat in juni jongen al zijn uitgevlogen of op punt van uitvliegen staan. Broedindicerend gedrag kan dan niet meer worden waargenomen en de betekenis van het plangebied als foerageergebied tijdens de broedperiode kan niet in kaart worden gebracht. Nesten van Buizerd zijn doorgaans wel goed zichtbaar. In het aanwezige bosje is gezocht naar nesten. De aanwezige opstal is aan de buitenzijde onderzocht op sporen van Steenuil of andere uilen die wijzen op een mogelijk broedgeval. Pogingen om toegang te verkrijgen tot deze opstal mislukten. De enige toegangspoort bestaat uit een oude zware ijzeren roldeur waarvan de bevestiging aan de muur als niet betrouwbaar werd ingeschat; ramen zijn afwezig.

Das

Het gebruik van het plangebied en omgeving is in kaart gebracht door eenmalig het hele onderzoeksgebied te doorkruisen en sporen op kaart in te tekenen. Omdat inmiddels bekend was dat geen burchten verloren gaan door de voorgenomen ontwikkeling is geen onderzoek gedaan naar de grootte van de dassenfamilie en de specifieke functie van de diverse pijpen.

Het veldbezoek werd enigszins bemoeilijkt doordat die ochtend het aanwezige grasland in het plangebied met mest geïnjecteerd werd. De graslanden in het plangebied en omgeving waren net gemaaid waardoor wissels in de graslanden niet meer zichtbaar waren.

Vleermuizen

Voor vleermuizen is een avondbezoek en een vroeg ochtendbezoek gebracht. De bezoeken zijn gebracht om de betekenis van de stenen opslagloods als zomerverblijfplaats in beeld te brengen (de loods is ongeschikt als winterverblijf gezien het ontbrekende bufferend vermogen). Tijdens deze bezoeken is gebruik gemaakt van een batdetector en zichtwaarnemingen.

Tijdens alle veldbezoeken is gelet op het voorkomen van andere beschermde dieren en planten.

HOOFDSTUK 3 RESULTATEN EN ANALYSE

3.1 Resultaten

Das

Tijdens het veldbezoek werd vastgesteld dat in het onderzoeksgebied een grote burcht met meerdere pijpen aanwezig is. De burcht is op basis van het uitgebreide gangenstelsel en de diverse bijburchten/ pijpen al lange tijd in gebruik (zie figuur 6). Rond de pijpen werden belopen wissels aangetroffen, die zeer frequent worden gebruikt. Ook werden plaatselijk graafsporen en uitwerpselen aangetroffen. Aan de noordwestzijde van het plangebied zijn rasters geplaatst, waarschijnlijk om te voorkomen dat Dassen schade aanbrengen aan de noordwestelijk daarvan gelegen akkers. Langs de rasters zijn graafsporen zichtbaar. Het gehele plangebied en onderzoeksgebied kan worden beschouwd als geschikt leefgebied voor de Das. Gezien de sporen en de afstand vindt uitwisseling plaats tussen de bewoningslocaties in de kleiput en de bewoningslocaties in Vrouwenbos.

De bewoningslocaties in de kleiput staan in de huidige situatie onder druk. Het agrarisch gebruik vindt zover als mogelijk in de randen plaats en de oostrand van de kleiput wordt slecht beheerd. Hier groeit een houtwal waarbij het lijkt of het afgezette hout gestort is op wissels en ingangen van (vlucht)pijpen. De functionaliteit van deze oostkant is daardoor beperkt.

Het grasland in het onderzoeksgebied wordt bemest en is daardoor optimaal geschikt als foerageergebied.

Figuur 6: Bewoningslocaties Das (rood) en begrenzing plangebied (wit).

In Vrouwenbos zijn zeer veel sporen van Das aanwezig, zowel burchten als wissels. Het bos is in beheer bij Natuurmonumenten. Tussen beide bewoningslocaties vindt ongehinderd uitwisseling plaats. Het tussenliggende gebied bestaat uit bos en weilanden (toegankelijk).

Figuur 7: Zicht op de kleiput.

Figuur 8 en 9: Zicht op de slecht onderhouden houtwal en op een dassenpijp.

Vleermuizen

Tijdens het eerste veldbezoek werd vastgesteld dat de opslagruimte (het stenen gebouw naast de nieuwbouw Rènkaove) aan de noordkant een open rand heeft tussen de muren en het dak. Hierdoor kent het gebouw geen bufferende werking, waardoor tijdens koude winterperioden de temperatuur onder nul daalt. Ook is de luchtvochtigheid in het gebouw hierdoor laag. Door deze combinatie van factoren is het gebouw ongeschikt als overwinteringslocatie voor vleermuizen. Wel is het gebouw potentieel geschikt als zomerverblijfsplaats voor vleermuizen.

Tijdens het tweede bezoek is nagegaan of vleermuizen uit de opslagruimte wegvlogen. De gehele schemerperiode is gepost (met gebruik van bat-detector en verrekijker). Uitvliegende vleermuizen werden niet vastgesteld. Wel werden kortstondig foeragerende exemplaren rond het bosje waargenomen: Gewone dwergvleermuis (1) en Laatvlieger (1). Tijdens het derde bezoek is nagegaan of vleermuizen de opslagruimte invlogen. Invliegen is niet waargenomen. Wel werd op vier momenten een Gewone dwergvleermuis foeragerend waargenomen. Naar verwachting ging het om hetzelfde dier, mogelijk twee exemplaren. Het gehele plangebied is geschikt als foerageergebied.

Figuur 10: Detail opslagloods.

Buizerd

Tijdens het eerste veldbezoek zijn alle potentieel geschikte bomen gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten en/of bewoningssporen van Buizerd. Nesten werden niet aangetroffen. Tijdens de veldbezoeken werden geen Buizerds waargenomen. De betekenis als foerageergebied kon niet nader in beeld gebracht worden. Aangenomen mag worden dat de graslanden onderdeel uitmaken van het foerageergebied.

Steenuil

Tijdens de veldbezoeken is de opslagruimte (het gebouw direct grenzend aan de Rènkaove) onderzocht op de aanwezigheid van Steenuilen (en andere uilen). In het plangebied en rond het gebouw werden geen exemplaren of bewoningssporen (braakballen, krijstreden, veren, prooiresten en indicaties van nesten) aangetroffen. Navraag bij diverse omwonenden leverde geen aanvullende informatie op, de gevraagde personen hadden nog nooit een uil gezien of gehoord rond het gebouw. Naar verwachting is de opslagruimte niet van betekenis als broedgelegenheid voor de Steenuil maar maakt het plangebied wel deel uit van het foerageergebied.

Overige beschermde soorten

Het onderzoeksgebied is van betekenis als broedgebied voor diverse soorten broedvogels. Andere beschermde soorten uit tabel 2 of 3 werden niet waargenomen in het onderzoeksgebied.

3.2 Analyse

Das

Burchten en vluchtpijpen: de meest westelijk gelegen kavelgrens ligt op circa 40 meter van de rand van de kleiput waar vluchtpijpen aanwezig zijn. Het dichtst bijzijnde huis wordt gebouwd op circa 100 meter afstand van deze rand. De afstand tot de eerste burcht is enkele tientallen meters groter. De burchten en vluchtpijpen in het plangebied en onderzoeksgebied blijven onaangetast door de voorgenomen ontwikkeling; ook de toegang tot de burchten en vluchtpijpen blijft vrij. In het plangebied worden twee struinpaden aangelegd/in gebruik genomen (zie figuur 11). Deze liggen op geruime afstand van de burchten en pijpen. De voorgenomen ontwikkeling om het semi-toegankelijke deel in te richten en te beheren als agrarisch gebied met hoge natuurwaarden of natuurgebied biedt kansen om de kwaliteit van het leefgebied rondom de burchten te verbeteren. Het intensieve agrarisch gebruik grenzend aan de burchten verdwijnt daarmee en houtwallen kunnen op een natuurvriendelijke manier onderhouden worden waardoor de geschiktheid voor Dassen toeneemt.

Figuur 11: Voorgenomen gebruik struinpaden door het semi-toegankelijk gebied (Heusschen*Copier, 2012).

Foerageergebied: voor de indicatieve ligging van het leefgebied is gebruik gemaakt van de in de Methodiek Natuurcompensatie Limburg (Natuurbalans-Limes Divergens, 2007) gehanteerde stralen (preferent leefgebied: straal 50-500 meter, foerageergebied: straal 500-1200 meter en uitloopegebied: straal 1200-1600 meter). Het plangebied en de bouwkavels liggen geheel in het preferent leefgebied en wordt als zodanig naar verwachting ook gebruikt (gronden zijn voedselrijk en toegankelijk). Ervan uitgaande dat de toekomstige bouw kavels ontoegankelijk gemaakt worden voor Dassen, vindt een verlies van bijna 2,3 ha aan foerageergebied plaats (1,3 ha akker, een kleine oppervlakte aan bos en ruim 1 ha bemest grasland). Gezien de voorgenomen inrichting van het semi-openbaar terrein en de ruime alternatieve foerageermogelijkheden buiten het plangebied kan worden volstaan met mitigatie in het plangebied zelf. De kwaliteit van het foerageergebied in een deel van het plangebied verbetert daardoor ter compensatie van het foerageergebied dat verloren gaat. Dit gebeurt onder meer door de

aanleg van bosjes (ca. 4500 m²). De mitigerende maatregelen worden in het hoofdstuk 4 verder uitgewerkt. Door het nemen van deze mitigerende maatregelen is het behoud van de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen gewaarborgd. Indien deze maatregelen uitgevoerd worden hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. De mitigerende maatregelen kunnen indien gewenst wel voorgelegd worden aan Dienst Regelingen ter goedkeuring.

Wissels en migratieroutes: omdat de voorgenomen ontwikkelingen plaatsvinden aan de rand van de bebouwde kom, vindt geen doorsnijding plaats van leefgebied. Bestaande uitwisselingsmogelijkheden met andere burchtlocaties en met foerageer- en uitloopegebieden blijven behouden en worden uitgebreid door de aanleg van bosjes.

Figuur 12: Ligging kavels en semi-openbaar terrein (Heusschen*Copier, 2012).

Figuur 13: Groenstructuur (bestaand en nieuw aan te leggen) in het plangebied (Heusschen*Copier, 2012).

Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken werden geen uit- of invliegende vleermuizen waargenomen of sporen die wijzen op de aanwezigheid van een kraam- of zomerverblijf. Incidenteel verblijf van vleermuizen kan echter nooit uitgesloten worden. Om die reden kunnen tijdens de sloop uit voorzorg mitigerende maatregelen genomen worden (zie hoofdstuk 4). Het plangebied blijft behouden als foerageergebied voor vleermuizen. Door de voorgenoemde ontwikkeling (aanleg beplanting en tuinen) wordt de kwaliteit van het foerageergebied voor vleermuizen vergroot. Een ontheffing is niet nodig.

Buizerd

Vaste verblijfplaatsen zijn niet aanwezig in het plangebied. Het plangebied maakt mogelijk wel deel uit van het foerageergebied van deze soort. Deze foerageerfunctie blijft voor een groot deel behouden door de groene inrichting in een groot deel van het plangebied. Gezien het foerageergebied dat behouden wordt en het omliggende aanwezige foerageergebied behoudt een eventueel nabij gelegen nestlocatie zijn functionaliteit. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

Steenuil

Gezien het ontbreken van waarnemingen van deze soort tijdens de veldbezoeken mag aangenomen worden dat deze soort niet broedt in de opslagloods. Steenuilen zijn heel plaatstrouw en verblijven ook buiten het broedseizoen in de buurt van de nestlocatie, de trekkans wordt wel lager vanwege de verborgen leefwijze buiten het broedseizoen. Ten aanzien van het gebruik van het plangebied als foerageergebied geldt hetzelfde als voor Buizerd. Het aanvragen van een ontheffing voor deze soort is eveneens niet nodig.

HOOFDSTUK 4 MITIGERENDE MAATREGELEN

4.1 Mitigerende maatregelen voor Das

De functies die het gebied voor de das vervult, moeten duurzaam behouden blijven. Om dit te bewerkstelligen dienen de volgende mitigerende maatregelen genomen te worden:

Voorafgaand aan de inrichting:

- De aannemer dient op de hoogte gebracht te worden van de aanwezigheid van een dassenburcht in de omgeving van het bouwterrein;
- Werkzaamheden worden enkel uitgevoerd tussen 07.00 en 17.00; de kans op verkeersslachtoffers door de uitvoering van de werkzaamheden is nihil;
- Toegang van bouwverkeer tot de bouwpercelen dient via de noordkant gerealiseerd te worden ter ontlasting van het dassenleefgebied (dus geen bouwverkeer langs de kleiput).

Burchtlocaties en vluchtpijpen:

- De burchten, vluchtpijpen en ruime omgeving dienen vrij te blijven van activiteiten die verstorend zijn of een verslechtering veroorzaken van het leefgebied;
- Het beheer van de houtwallen waarin de pijpen aanwezig zijn, dient afgestemd te worden op de aanwezigheid van de dassen;
- De houtwal op zuidostrand van de kleiput dient opgeschoond te worden zodat vluchtpijpen en wissels weer bereikbaar worden;
- Indien ten behoeve van het beheer kapwerkzaamheden rondom de burcht worden uitgevoerd dient te worden voorkomen dat de bomen in de richting van de burcht vallen;
- Dassen zijn in de voortplantingstijd (maart tot juli) gevoelig(er) voor verstoring van de burchten. De werkzaamheden worden buiten deze periode uitgevoerd;
- De periode waarin de werkzaamheden plaatsvinden wordt zo kort mogelijk gehouden;
- Dassen zijn zeer gevoelig voor verstoring door honden. In de toekomstige semi-openbare ruimte dienen loslopende honden geweerd te worden bij de kleiput.

Mitigatie verlies foerageergebied:

- Het verlies van foerageergebied wordt voor een klein deel gemitigeerd door het aanleggen van bosjes. Hierdoor wordt de dekking in het gebied vergroot en de bosjes bieden op termijn een gevarieerd menu;
- Om verder in het verlies van geschikt foerageergebied te voorzien, dient een kleine hoogstamfruitboomgaard te worden aangelegd. Bij voorkeur wordt hier een variatie van (oude) rassen aangeplant, met een grote spreiding in rijping van de vruchten. Valfruit is dan gedurende een deel van het jaar een goede (aanvullende) voedselbron voor Dassen;
- De hoogstamboomgaard kan worden omzoomd met een haag (met inheemse soorten) of indien deze wordt aangelegd in de kleiput door (de al aanwezige) houtwallen. Bij voorkeur worden meerdere hagen aangeplant, die als geleiding tussen de locatie van de burcht en de hoogstamboomgaard fungeren.

4.2 Mitigerende maatregelen voor vleermuizen

Mitigerende maatregelen tijdens slopen:

- Slopen wordt uitgevoerd door middel van strippen, oftewel voorzichtig verwijderen van onderdelen van het dak voorafgaand aan verdere sloop;
- De voor vleermuizen meest gunstige periodes om te slopen bij dit gebouw dat alleen buiten de winterperiode geschikt is als verblijfplaats:
  - **November tot maart.** Na die periode komen de dieren uit winterslaap en kunnen ze (incidenteel) weer gebruik gaan maken van opstallen zoals in het plangebied.
  - Indien tijdens de sloop onverhoopt toch (lethargische) vleermuizen worden aangetroffen, dienen de dieren met rust te worden gelaten en dient het sloopwerk op deze plek (tijdelijk) stilgelegd te worden. De dieren kunnen dan op eigen kracht een andere verblijfplaats opzoeken.

Niet verplicht maar wel aan te bevelen is in de nieuwbouw nieuwe verblijfplaatsen voor vleermuizen te creëren. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de volgende link:
[http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewite/Zoogdiersoorten/Vleermuizen%20algemeen/downloads/Brochure%20Vleermuisvriendelijk%20Bouwen%20\(2\).pdf](http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewite/Zoogdiersoorten/Vleermuizen%20algemeen/downloads/Brochure%20Vleermuisvriendelijk%20Bouwen%20(2).pdf)

4.3 Mitigerende maatregelen overige soorten

- Eventueel aanwezige broedende vogels genieten een strikte bescherming en mogen niet worden verstoord. Werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd buiten de broedtijd (periode 15 maart - 15 juli).

HOOFDSTUK 5 LITERATUUR EN WEBSITES

Besluit houdende wijziging van artikel 75 van de Flora- en Faunawet . 2005.

Besluit inwerkingtreding Flora- en Faunawet. Vastgesteld d.d. 12 december 2001. Staatsblad 2001, nr. 656.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij van de KNNV, Utrecht.

Dienst Landelijk Gebied, 2006. Handreiking flora en faunawet.

Europese Gemeenschappen, Richtlijn no. 79/409 inzake het behoud van de Vogelstand. Brussel, 1979.

Europese Gemeenschappen, Richtlijn no. 92/43 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Brussel, 1992.

Flora- en Faunawet. Vastgesteld d.d. 25 mei 1998. Staatsblad d.d. 14 juli 1998, nr. 402.

Heusschen*Copier, 2012. Ruimtelijk ontwerp westelijke dorpsrand Spaubeek. September 2012.

Huizenga C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen, 2010. Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de periode 1980 - 2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Ministerie van Volkshuisvesting. Ruimtelijke Ordening en Milieu, 2004. Nota Ruimte.

Natuurbalans - Limes Divergens BV, 2007. Methodiek Natuurcompensatie Limburg. Bepaling mitigatie en compensatie bij aantasting beschermde natuurwaarden.

Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke milieu in Europa. Bern, 1979.

www.limburg.nl

www.waarneming.nl

Bijlage 1 Achtergrondinformatie Das

Bijlage 1: Informatie Das (Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie)

Naamgeving

Nederlands: Das
Wetenschappelijk: Meles meles

Soortgroep

Nederlands: Zoogdieren
Wetenschappelijk: Mammalia

Verspreiding

Algemeen op de meeste hogere gronden in het oosten, zuiden en midden van het land. Ontbreekt in Noord-Holland (behalve het Gooi), Zuid-Holland en Zeeland. Heeft door maatregelen tegen verkeerssterfte en door herintroducties grote delen van zijn oorspronkelijke leefgebied heroverd, een ontwikkeling die nog steeds gaande is, bijvoorbeeld in Utrecht en Brabant.

Leefgebied en voedsel

Halfopen landschap. Heeft dekking en droge grond nodig voor de burchten en een gevarieerd grondgebruik voor zijn voedsel. Bereikt de hoogste dichtheden in agrarisch landschap met kleine stukken bos, veel hagen (of graften in Zuid-Limburg) en voldoende wormenrijk grasland. Lage dichtheden in puur natuurgebied, uitgestrekte bossen en intensief landbouw-(akkerbouw-)gebied. Voedsel heel gevarieerd, zowel dierlijk als plantaardig. In veel streken van Nederland zijn maïs en regenwormen de belangrijkste voedselcomponenten. Verder (afgevallen) fruit, bosvruchten, eikels, graan, muizen(nesten), egels, nesten jonge konijnen, engerlingen, kevers en andere insecten, vogeleieren en aas.

Verblijfplaatsen

Huist het hele jaar door bij daglicht ondergronds in zelf gegraven 'burchten', die in de loop van hun bestaan steeds groter worden. Naast de 'hoofdburchten' bevinden zich in een dassenterritorium altijd nog enkele kleinere bijburchten en eenvoudige vluchtpijpen. Dassenholen herkent men aan de liggend-ovale vorm van de holingang, de halfcirkelvormige, vaak hoge storthoop van uitgegraven aarde, en, indien aanwezig, aan nieuw of oud nestmateriaal, meestal droog gras, in of op de uitgegraven aarde. Dassen hebben geen winterslaap, maar ze zijn bij koude wel veel minder actief en kunnen zelfs dagenlang in de burcht blijven.

Dassen leven meestal in kleine tot grote familiegroepen, die gezamenlijk een territorium bewonen waaruit andere dassen verdreven worden. Centrum en grenzen van het territorium worden gemarkeerd met mest, gedeponeerd in putjes.

Eisen aan de omgeving

Halfopen gevarieerd landschap, met voldoende rustige plekken met dekking en droge grond (grondwater lager dan anderhalve meter onder het maaiveld). De verkeersintensiteit op niet voor dassen afgeschermden wegen mag niet te hoog zijn en het wegennet niet te dicht, omdat lokale populaties door verkeerssterfte kunnen uitsterven.

Staat van instandhouding in Nederland

Tamelijk algemeen tot algemeen in een groot deel van Nederland. Staat niet op de Rode Lijst Zoogdieren, maar is wel een doelsoort voor ontsnippering.

Bijlage 2 Achtergrondinformatie flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is de soortbescherming geregeld. De Flora- en faunawet (AMvB art. 75) deelt beschermde soorten in drie tabellen in. Voor soorten in tabel 1 geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor soorten in tabel 2 is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk, tenzij de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een door het Ministerie van EL&I vastgestelde gedragscode. Soorten genoemd in tabel 3 van de Flora- en faunawet (waaronder de soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn) zijn streng beschermd.

Verboden is:	
Beschermd planten:	
Artikel 8	het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 13	het vervoeren of onder zich te hebben (in verband met verplaatsen).
Beschermd dieren:	
Artikel 9	dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Artikel 12	eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
Artikel 13	planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort te vervoeren of onder zich te hebben (in verband met verplaatsen).

Vaak gaan werkzaamheden en de bescherming van soorten goed samen. Indien het werk zodanig wordt ingericht, dat geen schade wordt toegebracht aan beschermde soorten is een ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk. Maatregelen om schade te voorkomen worden 'mitigerende maatregelen' genoemd.

In de Flora- en Faunawet is een zorgplicht opgenomen. Dit houdt in dat voorafgaand aan de ingreep alle maatregelen dienen te worden getroffen om nadelige gevolgen op flora en fauna voor zover mogelijk te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Deze zorgplicht geldt altijd, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Ecologische functionaliteit

Belangrijk is het behouden van de ecologische betekenis van het plangebied voor eventueel aanwezige beschermde flora en fauna. Dit wordt door het Ministerie van EL&I (www.hetInvloket.nl) aangeduid als behoud van ecologische functionaliteit. Soms zijn er maatregelen nodig voor het behoud van deze ecologische functionaliteit. Deze maatregelen kunnen worden onderscheiden in:

- maatregelen voor het behoud van vaste rust- en verblijfsplaatsen;
- maatregelen voor het behoud van de functies leefgebied;

Het gaat hier om vaste rust- en verblijfplaatsen die geregeld worden gebruikt, niet incidenteel. De maatregelen dienen ervoor te zorgen dat een plek of gebied blijft voorzien in alles dat nodig is om de soort duurzaam in stand te houden. De maatregelen moeten voorkomen dat er negatieve effecten op de kwaliteit en kwantiteit van de functies van het leefgebied (voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats) van de beschermde soort optreden.

Als voldoende maatregelen kunnen worden genomen om schadelijke effecten op beschermde diersoorten in het plangebied te voorkomen dan is een ontheffing niet aan de orde.

Als geen of onvoldoende maatregelen genomen kunnen worden en schadelijke effecten op beschermde diersoorten in het plangebied niet te voorkomen zijn dan dient een ontheffing te worden aangevraagd.

